

Aşkı gülden daha güzel ne simgeleyebilir ki?

Aşkın simgesi sayılan gül, çiçeklerin kraliçesi. Ve artık tam da hak ettiği güzellikte bir kitabı var. **Sanat** tarihçisi ve yazar **Gül İrepoğlu'nun** hazırladığı "Gül" kitabı, herkesin kütüphanesinde bulunması gereken bir eser

Sanat tarihçisi Gül İrepoğlu ismini aldığı çiçeğe adanmış ve **Yapı Kredi Yayınları**'ndan çıkan son kitabı "Gül"de insanlığın somut ve soyut gül bahçelerinde dolaşıyor. Okurlara en renkli demeti vermek için doğadaki gülden gülün tarihine, gülün dinde neleri simgelediğinden sofralarımızda ne şekilde yer aldığına kadar bu olağanüstü güzel çiçekle ilgili her konuyu irdeliyor. O kadar ki kitabında güllü rüya tabirlerine ve gül suyunun şifalı özelliklerine bile yer veriyor... **Sanat** da ihmal etmiyor elbette ve gülün resimlerde, minyatürlerde, çinilerde, porselenlerde, kumaşlarda, halılarda, işlemelerde, iç mekânların taş ve ahşap yüzeylerinde, mücevherlerde, maden ve camlardaki yansımalarını inceliyor, edebiyatta, bilhassa divan şiirinde gülü araştırıyor... Böylece her kütüphanede bulunması gerektiğine inandığım eşine az rastlanır güzellikte bir **kitap** çıkıyor ortaya.

■ **En sevdiğiniz çiçek hangisi?**
Belki lalenin kalbi kırılacak ama en sevdiğim çiçek gül! İsmi taşıdığım ve bundan mutlu olduğum çiçek o. Biçimi, kokusu en güzel olan da...

■ **Adınızın da etkisi oldu mu bu kitabı yazmaya karar vermenizde?**
Dünyanın sevdiği çiçeğin adıyla çağrılmak hep mutlu etti beni. Zaten gözümü açıp gülleri görmüşüm, güzel anıların mekânı olan

Bostancı'daki köşkün bahçesinde hep renk renk güller vardı. **Sanat** tarihçisi olunca da yeni anlamlar kazandı benim için. **Yapı Kredi Yayınları** "Lale" kitabımdan sonra bir de bunu yapmamı isteyince, sevinçle işe koyuldum. Konu çok genişti ama çalışmanın her anından büyük tat aldım.

■ **Gül neden aşkın simgesi sayılıyor?**
Gül ile bülbül... Ezelden beri tekrarlanan ve insanlar yaşadıkça farklı farklı renklere bürünen motif; aşkla yanıp tutuşmak ve kavuşamamak... Dünya durdukça tükenmeyecek bir öykü. Gül tüm bitkilere üstün gelen özellikleriyle

baş tacı edilirken, özellikleri de sevgilinin sıfatlarıyla özdeşleştirilmiş ve şiirin gülü, gülün şiiri ayrılmaz bir bütün olmuş. Aşkı gülden daha güzel ne simgeleyebilir ki?

ÇALIKUŞU'NUN GÜLBESKERİ

■ **Gülbeseke** var bir de. **Resat Nuri Güntekin'in** "Çalikuşu" romanında **Feride'ye** takılan adlardan biri. **Gülün lezzetleri nasıl bir çeşitlilik gösteriyor?**

Evet, **Güllü Kitaplar** bölümünü "Çalikuşu"nun kahraman **Feride'nin** o etkileyici takma ismini anarak bitirdim. **Gülbeseke** sekerle karıştırılıp pişirilen gül petallerinden yapılan bir çeşit reçeli tanımıyor, hem lezzetli, hem hoş kokulu. **Gülbeseke, gülbeseke** semsiyesi, celencebin ya da gülbalı, güllü lokum, güllü akide, güllü çikolata, gül serbeti, gül şurubu, gül çayı hep gülün yenen ve içilen hallerinden. Mevlânâ aşkla bütünleşmeyi "Onun gül bahçesinde onun sekeriyle **gülbeseke** dönmüşüm" diyerek betimliyor.

■ **"Gül cömerttir" diyorsunuz kitapta, ne verir bize?**

Gül insanların var olduğu zamandan bu yana yaşamı süslemiş ve simgelerle bezenerek renkli

bir ifade aracı olmuş. Bahçe çiçeği olarak verdiği keyfin yanı sıra kalıcı kokusuyla parfümleri de canlandırmış. Başka hiçbir çiçekte bulunmayan özelliğiyle tarih boyunca hem pek çok derde deva olmuş, hem de yenilip içilmedi. Üstelik bazı türleri yılın yalnızca belli bir döneminde değil, defalarca açıyor, örneğin ılık ilkbahar akşamlarına ya da sıcak yaz gecelerine heyecan veren benzersiz kokusunu salmakla yetinmeyip karanlık bir kış başlangıcında gönlümüzü senlendiriyor. Bütün bunlar cömertlik değil de nedir?

'HZ. MUHAMMED'İN TERİ GÜL KOKARDI'

■ **Gül hep güzelliklerle mi anılır?**

Gül hep güzelliklerle anılır, evet. İslam'da Hz. Muhammed'in terinin gül koktuğuna inanılır, zaten cennet bahçesinin çiçeğidir.

■ **Olağanüstü güzel bir çiçek, nefis kokuyor ama dikenlerle çevrili... Bu neye işaret ediyor?**

Gül o kadar güzel ki, korunmak için dikenli yaratılmış olmalı. Belki de mutlak mükemmellik diye bir şey olmayacağını gösteriyor bize gülün dikenleri. Dikenler bu çiçeğin gücüne de işaret eder olabilir.

Türk bahçelerinin simgesi GÜL

■ **Shakespeare'den Andersen'e, Oscar Wilde'dan Umberto Eco'ya** Batı kültürü ve edebiyatının birçok önemli ismi gülü yazdı. Yine de bana öyle geliyor ki bizim kültürümüzde gül daha da vazgeçilmez bir simge, ne dersiniz?

Gül geçmişten günümüze insanlığa esin kaynağı oluşturmuş. Bizim kültürümüzdeyse dinsel bir boyutu da var. Güle atfedilen anlamlar çok zengin, padişahlar gül koklarken resimlenmiş örneğin. Toplumun her kesiminde çok sevilmiş gül ve gerek düşünce, gerekse **sanat** boyutuyla hep gündemde, göz önünde olmuş. 17. yüzyıl başlarında İstanbul'da bulunan bir İngiliz gözlemcinin yazdığı şey öyle doğru ki

bence: "Bırkaç ağaç gölgesi, bir manzara, bir gül tomurcuğu ve bir bülbül sesi bir bahçeyi her zaman bir Türk bahçesi yapacaktır..."

■ **İçinde gül geçen edebiyat eserlerinden en sevdiğiniz sorabilir miyim son olarak?**

Bu kitabı yazarken **Divan Şiiri'**ne bir kez daha hayran oldum, hatta bazı şiirlerdeki o eşsiz zarafet ve inanılmaz ustalık karşısında gözlerim doldu. "Şairlerin Sultanı" diye anılan **Bâkî'nin Kitapta** tamamı yer alan gül redifli altı gazeli bana göre büyüleyicidir. Bir de küçük yaşında şiiri sevdiğim babamın bana **Nedim'in** dizeleriyle seslenişi kulaklarımdan gitmez: "Gülüm şöyle gülüm böyle demektir yâre mu'tadım/ Seni ey gül sever cânım ki cânâna hitabımsın." Çağdaş şiirde en sevdiğim eser olan "Ayrılık Sevdaya Dahil"de **Atilla İlhan'ın** ayrılık sahnesini sarmışık gülleriyle kurması ağlatır beni. Zaten şiir okurken hep ağlarım ben.